

A BAGÓ STORY

Séták egy pulival

IV. ISMÉT SZEMES

Írta LATINOVITS ZOLTÁN

Két nap lyuk mutatkozik. Az adót ebben a hónapban már kifizettem, így két teljes napig rendelkezem az étellel. Mondják meg őszintén: hova lehet ilyenkor menni? Csakis a Balatonra. Haza Szemesre, Szüleimhez.

Már péntek este, nehéz rádiós munka után (Dylan Thomas: A mi erdők alján) úgy éreztem: írnom kellene, Buda lankáin, a Rózsadombon, ahol már neve, a félhold uralkodik rózsáival, ám világít a telehold, mint ezüst zsömlye a fekete tejben, — török topogók vájta lyukakból megszólal az éjszakák nótája, ezer tücsök énekel kánonban. Cirpelő tücskök, akik a nappali Pannóniából érkeztek a budai vájatokba, gyerekhangon énekelnek az epidauroszi basszusok mellett. De így még kedvesebb; leülök az elfeküdt házban, rímelek, megpróbálok rímelni a tücsökzenére. Nem megy, berekedt a tollam. Ilyenkor házat tervez az ember és a jövőt szövögeti, aztán kiül a felső teraszra a bűnös város fölé, a tücskök vonójára, — mint mulatók házban, 100 pengő a vonó végén. Az ember beletúr Isten ismeretlen teritékébe és szürcsölni kezdi az égi kakaót, sok cukorral.

Hörpölgetem egy jövőző lakás tervét a kert hátuljában. Kommunáról álmodom. Kezdjük el végre pénzemen itt, az Endrődiben. Huszárik, Cserhalmi Gyuri kapnak lakást. Majd elterjed...

Mozdulok, mászom a bokrok között és félek a mozduló kövektől, mint a gyerek. Lépegetek a sötétben, íróasztalomnál vonalakat húzok, metszet és alaprajz nem megy már. Sosem ment igazán. Segített akkor is Molnár Péter és Kiss Albert. Ők építészek maradnak. Problémáik ugyanazok, mint Papp Lászlóé, Balczó Andrásé, Széchy Tamásé vagy akár a mienk a színház körül...

Akkor kimegyek mégis a teraszra, lefekszem a csillagok alá a pilleágyra és ámulva bámulom az égi eget. A Göncöl is itt van még. Gyerekkorom óta félek, hogy lebocsátják a Földre és autót csinálnak belőle, vagy buszt. A diszpozíció másként szól, a helyén ragyog, melenget. Fekszem a pilleágyon, körüldalolnak az éjszaka hangjai.

Bagó alattam alszik, a szokott helyén, Éva lábainál. Hiába, az éjszaka Éváé, végül is Bagó fiú. Szűz.

Feltápaszkodom, anélkül, hogy a cigaretta kiesnék a számból. Gyújtok újra és újra.

Olvasni kezdek, de ugrálnak a betűk.

Az ágyat is kipróbálom, a Napoleon konyakot is, mégsem nyughatom. A konyak társaságában nem merem bevenni az előírt altatót.

Hajnalodik. Halkulnak a tücskök és a madarak. Kezdenek beszélgetni. Szakszervezeti szünet, 4 óra után már a madárdalárda andalít el. Bizalmatlanul hajlok a hajnalra. A nap is felkel valahol Újpesten. *Szent, nehéz álmában / Urabb, mint egy király...*

A hold utolsót int a váltótársnak. Az éjszakai műszak végetért. Bagó lent ilyenkor kifekszik az ajtóba, a levegőbe lógatja a fejét, a semmibe szürcsöl, szagolja-szürcsöli a hajnal illatát. A függöny a hátára lóg, fara a hálóban, kis szőnyegén. Fara a holdé, feje a kelő napé. Napszemüvegét (soleil brise) megigazítja a szemén, zsinóros légybundája elomlik a piros-fekete szőnyegen.

Nehéz, nikotinos ébredéssel krárog a város, új villamosok indulnak a fásrasztó éjszaka után, autók nyújtózkodnak, ilyenkor a rendőrök is váltanak, a bárókból fáradtan siklanak a taxik. A Búsuló Juhászból és a Kis Pipa felé bablevesre. Sietni kell, mert 1/2 órákor a bolgárkertész császárok veszik át a terepet.

Átjutottam a holtpontra. Hallok mindent, látom nyújtózkodni a gyarakat és tudom, hogy a kazánfűtők, mint egykor halála felé Édesapám is, az egykori földbirtokos, fűtik a reggelt. Öreg pobjedák pöfögnek a csarnokok és a piacok előtt, szőlőt és répát szállítanak.

L'ouverture. Les préludes.

„Ilyenkor kell indulni Szemesre” — gondolom.

A homályban vaksin szedem össze a homikat és a köteg gyógyszert, hogy megnyugtassam dr. Pertorini lelkiismeretét. Tulajdonképpen mindegy melyiket viszem magammal. Ki vesz be a Balaton mellett gyógyszereket?

Igen, Bagókám, indulunk. Megyünk, édesem a Balatonra, Szemesre. Tudod, a homokpartra, Somogyba. A vízre. A hajón. A mólóra. El fogunk menni mindenhová.

„Sétálni megyünk.” Már talpon is van. Éva felébred a sugdolózásra, mint akit megcsíptek. Búcsúztatja Bagót. Hosszú érzelmes mondatokban elmagyarázza, miért is nem tud velünk jönni. Bagó hallani sem akar a kifogásról, ósdi megvetésével veszi tudomásul, hogy nem megyünk, csak ketten.

¹/₆ óra van. „No menjetek, vigyázzatok az úton...” Ehhez hasonló mondatok lengedeznek utánunk, fáradtan esnek a fűbe, mint aki kővel hajigál a pacsirta után.

Természetesen Trabanttal megyünk — dönti el Bagó, hiszen ha POC úrral sétál, mindig Trabanttal megyünk, legkedvesebb kutyaházában kényelmes ülés van és kiváló ablak, ahol ki lehet nézni, Dzsinnával a Zsiguliban kényelmetlen műanyagzagú és nehézkes minden.

Meg kell jegyeznem, Bagó a Zsiguliban is elől ül, nekem kell hátra mennem, és Bagó is rosszul érzi magát.

Utolsót intünk, és már pőfékelünk is az Endrődin végig. Piszkos harmat lepi el a törökdombot és az autó ablakait. Bagó már szivarozza a reggelt az ablakban. A Hadügy előtt már büszke Duce-pózban pöffeszkedik. Zsidóka boldog, mint egy sumir, ha nem a Kazimir rendezi. Szeme előtt a boldogság macesz-szeletei himbálóznak, fején a szél bukósisakba simítja a haját. Bal kezével kémményen fogja az ajtót.

A Délinél pirost kapunk. Zsidóka visszaszáll az ablakból és ábrándosan kacsint. Halálosan únja a KRESZ-t és a várakozást. Hiába, fegyelemre nem oktattam, nekem volt benne részem itt-ott. Inkább ő csillapít engem, ha indulatos vagyok, a KRESZ-hez semmi érzéke, a társadalomról nem vett még tudomást. Nem is fog.

Zöld, mehetünk. Alkotás út vége, Hegyalja úti kereszteződés. Egy pillantás a 120 ezer forintos fám felé, ahol elfelejtették még kitenni az emléktáblát, hogy az Isten különös dramaturgiája folytán karamboloztam. Ájulásomból vérezve ébredtem, mentők matattak a jobb karomon. „Zoli, lödd meg, kelj föl, magyarok vagyunk.”

Budaörsnél ködtakaró fedi a földeket. Álmosan fordulnak a takaró alatt a másik oldalukra. Kőd paplanban pőfögünk végig, csak a sztráda tiszta. 80 kilométeres sebességnél Bagó leszáll az ablakból, négykézláb áll az ülésen és csak a fejét lógatja ki. 100-nál leül és hátrahajtja a fejét az ülés támlájára. 110-nél megfordul és ráhelyezi csitítóan a karomra, mintha sugdosva figyelmeztetne, hogy túl gyorsan hajtunk. Hosszabb távon hátrafekszik az ülésre. Most, mintha tudná, hová megyünk, elolvad a kedveskedéstől. Nyalogatja a kezemet, rámdől, fejét ráhajtja a karomra. Ezernyi figyelmességgel halmoz el. Boldog. Azt képelem, hogy én is.

A Trabant érszükülete a Non Stopnál áll be a kerekébe. Megállunk. Harmatos a fű, Bagó felséges kedvvel szaladgál ide-oda, összevissza bolondozik örömeiben. Előveszem a labdát is; kevés sikerrel. Erdő is van, fű is, lépcső is, Bagónak nincs ideje labdázni. Négy autóbusz egy termelőszövetkezetet ömleszt a csárda elé, amely zárva van. Nem foglalkoznak Bagóval, egy-két idősebb aszszony veti csak rá mosolygós szemét. A paraszt használja a kutyát. Őrzi a házat. Láncon. A házba következőképp bárki belophatja magát, hiszen a házörző láncon van. A paraszt féli az Istent, nem éli a vallást. Nem szolgálja Őt. A kutyát rabszolgaként tartja. Pedig, Giraudoux mondja az Elektrában, hogy a kis kacska nem talál társat a többi kacska közt. Az ember az ő társa, csak ahhoz tud beszélni. Nem az embernek van szüksége a kutyára, neki van ránk. Mindig sajnálkozom és kuncogok, amikor pórázon vezetett kutyát látok. Az ember van a kutya pórázán és nem fordítva. Így élünk mindannyian Isten pórázán.

A kutyának testvérré, nekünk hűségre van szükségünk, hogy büszkén hordozott önértetünk kicsit szabadabban mozogjon Isten pórázán.

Játszunk Bagóval, sétánk és a napsugár lassan elkezd felitatni a harmatot.

Száz ember a presszó előtt, 6.45. Minden felszolgáló a helyén van már odabent. De csak 7 órakor van a hivatalos nyitási idő. Rend a lelke mindennek, inkább vesszen a kétezernyi bevétel. Állami vendéglátóipar...

Nyitnak. A takarítónő, a legnagyobb érték. Bagót kifogásolja a helyiségben, lazán rendreutasítom. Ha már engem nem ismert meg, tisztelje a pulit. Harminc forintos órabérrel erre persze nem jut idő.

Tea, rántotta a szabadban. Nem berzenkedek. A takarítónőre már nincs időm. Idős is.

Bagó nem eszik. Nem él semmivel délutánig. Köszöni szépen.

Szárad a reggel. Napszemüveg. Bagó még boldogabb.

Zamárdi. Már itthon vagyunk. Kevés a kocsi. A tömeg csak júliusban, augusztusban lepi el a partokat. Ilyenkor, szeptemberben csak az igazi víziemberek tollázkodnak.

SZEMES. Magyarázom neki, hol vagyunk. Nem kapcsol még a határban! Semmelweis utca. Bagó összevissza ugrál, nyüszít, boldogság-hangokat hallat. Már tudja, fölismeri.

Megállunk a ház előtt. Anyámék nemrég ébredhettek. Nincs még 8 óra. Nyitom az ajtót, Bagó diadalordítással rohan be. Tragikus pillanat. Erre nem számítottunk. Egy másik puli ül a teraszon. A Fiúnak és a kutyájának agresszíven ellenszegül.

PULI.

A puli 9 éves, emberi értékrendszerben mérve 54 éves, tehát ereje teljében levő férfiú. Anyámékhoz csatlakozott. Egy volt gyalogsági tábornok kutyája. Így Kuki racionális és fegyelmezett. Megfontolt. A falu bikája. Bagó már találkozott vele. Kuki akkoriban megpróbált üzekedni vele. Bagó se, én se értettük a kísérlet indítókát. De így állt a gyalogságunk is Voronyezsnél! A többit tudjuk. Bagó viszont nem értette a helyzet történelmi hátterét. Annyit értett, hogy valaki omnibuszt akar csinálni belőle, ami persze dőre kísérlet.

Kutyaszakértők véleménye szerint ennek a kísérletnek szexuális háttere nem volt. Valamely másnapos kísérlet lehetett csak. Az idős férfiak időnként unatkoznak.

Mindez nem magyarázat arra, hogy ez a vén gyalogsági roué Bagó megszkott teraszáról ugasson egy boldog, tárt szívű kiskutyára.

Bagó szikrázó maceszeket látott az orra előtt. Bambán és erőtlenül leül az útra, mint akinek elrontották a karácsonyát.

Anyámék álmosan bújnak elő az ajtón, piritóskenyerekkel, és tárt lelkünk ölelésébe hűvös halszállkákat pöccintenek.

Obligát öröm és köszöntés. Fél lábom kérdőre vonom Kukit. Nevelőapám 68 éves. Anyám 65. Kuki 54 körül. Budapest—Balatonszemes 137 kilométer.

Tudom, hogy a harmóniát mostmár, a marathóni táv végén, a stadionban lépegetve csak centiről centire tudom megközelíteni.

Bagó váratlanul, meghökkenve visszacaplat a kocsihoz. Neki ebből elég volt, ő csak 8 éves gyermek, ő nem fog itt vitatkozni. Őt nem lehet ilyen megrázó kódtatásnak kitenni. Korán kelt. keveset aludt, boldogan jött ide, szívességéből.

Menjünk azonnal vissza. Dzsinna amúgy is Pesten maradt. Ő már akkor sejtette, amikor otthagytuk reggel, hogy ennek nem lesz jó vége. Kész, tessék szálljunk be. Nem kell egy szót sem szólni. Gyerünk haza, de azonnal.

Ezzel beszáll a kocsiába.

Könyörgöm, vigasztalom. Hajthatatlan. Ül a kocsiában az első ülésen, némán bámul ki az ablakon.

Tehetlenül állok.

Nekitámadok Anyáméknak. Ki ez a Kuki egyáltalában? Mi ez? Mi boldogan jöttünk ide. Korán keltünk, keveset aludtunk, stb...

„Ittál.”

Ez az a szó, mely lelkiismeretfurdalásos emlékeket noszogat bennem.

Anyáméknak már régről különös érzéke van, hogy négy méterről is megérezze rajtam. akárcsak egy fröccsnek a zamatát. Már 1950-ben is, hídmunkás koromban. Már 1937-ben is, mikor a vitorlázók pezsgőt szolgáltattak velem, hatéves koromban.

„Ittál.” Nem Szemes, reggel, harmat, virág, vitorla, Isten tava. Nem.

„Ittál”...

Míg én 6000 évet képzeletben visszagyalogolok az időben, idő telik el. Bagó közben elfekszik a kocsiában.

Nevelőapám szájában ropog a pirítós. Kuki keményen áll a teraszon vakantgatva a lábainál, mint egy gyalogsági tábornok Voronyezsnél, az áttörés előtt. Anyám a féluton időz, gesztus nélkül, szemrehányóan. „Ittál”...

Rágyújtok. „Megint bagózol!”

Bagó kiszáll réveteg unalmában.

Örülünk a reggelnek, Kuki a farkát csóválja. Bagó egy utolsó kísérletet tesz. Kuki is. Találkoznak. Kuki mozdul és mar. Bagó vonít egyet és kiporoszkal a néptelen utcára. Ha én nem jövök, ő gyalog megy Pestre, haza, Dzsinnához. Szüleimtől a tábornok apró feddésekert kap, amiket fel sem vesz.

Rumliban vagyok.

Kimegyek Bagó után az utcára, fel-alá sétálgatok vele, mint egykor a Damjanich utcában, az iskola előtt, Anyám sétálgatott velem. Szelíden magyarázok neki, mint ahogy az ideggyógyászok szoktak nekem.

Bagó hajthatatlannak látszik. Szó nélkül végzi a dolgát a fák tövében és duzzog. Ilyen nincs. Ezt nem tűrhetjük el.

Bosszankodom.

Kuki, akinek egy szelíd gonosztevő levágta a szeme fölől a szőrt, tehát ösztönösen meg akarták vakítani, nagy táiban tejet lát maga előtt, kenyér beáztatva.

Mikor kompromisszum ügyében befarolunk a kertbe, Kuki már falatozik.

Bagó nehezen fordul, és megadja magát.

A rend helyreállt, de Bagó meg van sértődve. Jogosan.

A harmat lassan szikkad. Kuki békébe-tejelve-ringatva barátokzik. És Bagó, ez a törhetetlen idealista, beadja a derekát. Omnibuszról persze szó se lehet.

A drámai csúcsponton én rákoppintottam Kuki orrára. Anyám: NEKÜNK EZ A KUTYA KEDVES. Hát még ez is volt. Szerencsére Bagó ezt a mondatot nem hallotta. Bennem leszaladt egy-két dramaturg és felhúzta a bölcsesség redőnyét.

Kék az ég. A víz száz méterre van.

Kék víz. Az ég fölöttünk. Érinthetően.

Még mindig csak $\frac{1}{9}$. És előttünk két szemesi nap.

Hosszú őszi lágy gyümölcsök pottyantak karjaimról Anyám ölébe.

Bagó már boldog és elfelejtett mindent. De feljegyezte magának, és majd alkalomadtán visszafizet mindent.

Kipakolok, lefekszem. Levelet, frást olvasok fel csekély sikerrel, nem sikerül a humort kivirágztatnom az otthoni melegben. Reggeli van, rendet kell rakni, irodalmi értékeimet fél füllel hallgatják. Rádöbbenek, hogy 8 előtt nem szabad érkezni. Reggeli alatt pedig nem szabad felolvasni. Egyáltalán nem szabad olvasni. Irni kell. Majd megtanulom. A beszéd a legnagyobb család. Önmagunk és mások állandó megcsalása. — „A beszéd ösztönös menekülés a gondolkodástól, a valóságtól” (Szabó Dezső).

Sétálni megyünk — ez a megváltó ajánlatom Bagónak, aki a régi kedvvel reagál, tudom, hogy az hazugság, mert én csak a szomszédig megyek. Ott, oldott légkörben nyugodtan ücsöröghetek a napfényben, a nagy családban mindig akad valaki, aki beszélgetni szeret. Kicsit megcsaljuk önmagunkat és belehazudunk az életbe egy kis harmóniát...

A szomszédban ott ül a teraszon a víkendező család egy része, de a kis Vera is ott van. Beszólok a kerítés árnyékából, szabad-e bejönni Bagóval. Igen, igen.

De a kis Vera fél a kutyától. Hisztérikusan, mániákusan, tüntetően. Felugrik az apja karjai közé és sivít. Mint kiderült, ötéves korában rátelepedett egy pointer anya. Ráborult anyásan, tisztán jóakarattól. Innen a félelem gyökere, most már nem lehet kigyomlálni, csak ha vesznek egy kiskutyát, akit ő nevel fel. No, de három gyerek van, és Pesten 70 négyzetméteres lakás. A Mamának éppen egy kutya hiányzik. Négyzetcentimétereken nem fér el egy kutya, de egy gyerek sem. Ennyit a lakáskérdésről.

Bagó ugat, Vera sivít, és hiába a nyugtatás. Ideges vagyok, mert beszélnivaló kedvem van. megszabadulva az otthoni konfliktus kútjából, és kávéval kínál a sebészprofesszor.

Verát végül áthelyezik egy másik teraszra. Bagó megnyugszik és elfekszik mint egy szopós malac. Beszélgetünk, és cirógatón terpeszkedik a szeptemberi áhítat a fejünkön.

Vénasszonyok nyara. Meg mindnyájunké. Eltűnt a sok zsbongó orosz gye-

rek, német házaspárok, akik a Trabantban alszanak, hogy olcsóbb legyen, és csehek, akik a Skoda alatt fekszenek eső esetén, hogy össze ne gyűrjék az ülés-huzatokat, eltűntek a kispolgárok, akik a balatoni két hétre és karácsony szent napjára gyűjtik 365 napon át a pénzt és dühösen nyaralnak, dühösen szeretnek, a hosszúhajúak, akiknek rövid a nappal és hosszú az italos éjszaka, és bezárt a lengyel kifőzde is, miután megkeresték a bablevesen az egész évi életet, sőt többet.

Vénasszonyok és okos emberek nyara, akik a szeptemberi bágyadt búcsúzónál keresik meg a végtelen nyugalma Balatont. De a Balaton még mindig 100 méterre van.

Anyám jön, csak lenézett, nehogy igyam, és vegyem be a gyógyszereimet, elvégre a zárt osztályból jöttem, nem a munkásosztályból. És elviszi Bagót sétálni. — Kukival együtt. Gombócként görgött nyomában a lelkiismeret szelíd harangja, hát figyelem séta közben a pisilés nagymestereit. Bizonyos vagyok benne, hogy Bagó győzött.

En pedig önfeledten beszélgetek, ahogy nálunk szombat reggel is szokás, megszálljuk a világot, csendesen és bölcsen újra felosztjuk, hogy jusson a kis Verának egy kicsivel nagyobb bátorság és több négyzetméter a lakásból.

A szomszédból a másik szomszédba megyek, közben nézem, mi készült el újonnan, észreveszem, hol lakoztak újra, hol találtak új színeket, hány új növény tolja ki csodálkozó virágait a kései napsütésre. Nézem, mennyit nőttek a gyerekek és hány új szót tanultak. Szépült-e az asszony, őszült-e a férj, hiszen Isten dramaturgiája kifürkészhetetlen. Kimeszelték-e újra a falat, hogy kifehérsék a nyár zsírfoltjait és a napolajat kivették-e a fekvőszékekből.

Bagó megérkezik és szelíden vakkant. Hüp-híj-hulé, ami annyit jelent, hogy most már gyerünk, mert még nem látta a Balatont. Hazamegyek, nevelőapám bevásárolni ment, pedig a konfliktus idején Pestre akart menni.

Vera apjával mi is elindulunk bevásárolni. Bagó jön, bár látom, hogy ezt a napját már elrontottuk, és most már a Sátáné az egész. Csendben kocogunk, Bagó szórakoztatan megy előtünk, ismeri az utat.

ABC-áruház, hentes, haza. Bagó a peches embert játssza, neki már mind-egy, mehetünk, ahová akarunk. Nevelőapám a cukrászdában van, itt szokta a napi sajtót átolvasni, némi édességgel. Hiszen e sajtó mellé jogos az édesség. Kocsival többnyire ő már csak Szemesen vezet, de itt, pláne szeptemberben, örömmel. Bagóval készülünk, megszeppenve ül az ölemben a szűk öreg W-ben, kapkodja a levegőt. Ez vele még nem fordult elő.

Othon tollászokodom, átlőtözöm, közben nyári meleg lett, a pára is felszívódott.

Bagó aggályos megjegyzéseket tesz, hogy a tavat szeretné végre látni.

És elindulunk, Kuki is jön, nevelőapám kíséretében. Megtesszük a 100 métert, Bagó nagyjelenete következik.

El kell mondanom, hogy ebben a nádszegte kis öbölben tragikus események zajlottak le nyáron.

A kutyák, mint később kiderült, és Bagó sem vonhatja ki magát ez alól, a kutyák biológiailag egy faj. Ugyanúgy, ahogyan az emberiség is egy faj. Egy faj, sok nyelv. Nyilván nyalás-falásra való és nem másra. De várni kell, míg egy akol lesz. Egyelőre be vagyunk kötve külön-külön az akolba.

Egyszóval a kutyák ősi ösztöntől vezetve szeretik önnön illatukat elrejtteni az üldözők elől. És ki üldözhetette az aranyakált vagy a farkast? Az ember. És a macskafajták. A lótrágya kedves fedőszer.

Bagó rohan, belehantereg kejesen, mint valamely régi kurtizán. Döglött hal, vagy akármely búz-kupac alkalmas. De a teljesség, a beteljesülés az emberi ürülék. Innen gondolom, hogy anno az ember üldözhetette az aranyakált, emberi ürülékkel elfedve, gondolták a sakálók, nyugton maradhatnak. Az ember elhagyja a saját piszkát. (Csak a Balaton követi az úszó embert.)

Ebben a kis nádzsolozsmás öbölben Bagó a nyáron talált a nád között ilyesmit. Sugározva jelent meg, hátán a rejtőszerral, vadul csóválta a farkát, megdicsőülten. Írtózatos látvány volt. Iszonyúan letoltam, bevitettem a vízbe és elkezdtem lemosni. A szag átható nyári következmény volt, hazavittem, folytonos szidalmak közepette. Szappannal is lemostam. Emiatt az én fejemet mosta meg Anyám, 10 márkába került nyugaton, és ajándék. (Ezért nem használták, majd-hogynem a vitrinbe került.)

Bagó azóta ebben az öbölben nem fürdött, mindig kénytelen-kelletlen leült a parton, míg én fürödtem. Formálisan szobrozott.

Most itt voltunk az öbölben, a parton. Előttünk a víz. És megtörtént a csoda. Bagó eljásztotja a lehetlent. Fülét a homokba szorítja, farkát jobbra és balra billegette, fittyet hányva nagy dilemmánknak, egyértelműen fitogtatta farrán a hitét: a Balaton mindenkéül felett.

A homok, a fű, a nádtorzsák, a botocsák, kavics, kagylótörmelék ellepi a fülét, fejét, oldalát, és lerohan a vízbe. Megbocsátott a nyári szidásért, berobog, kirobog, végigrohan, amerre jöttünk a nádasban lefektetett pallón, visszabog, be a vízbe, lassítva hasig. És következhet a botocska-játék. Kis darab fát a vízbe dobok, ünnepélyesen hordja össze, a parton leül vele, rágja, újból felpattan, folyamatosan, rajta, játszani kell. Gyönyörű a víz, az ősz fátyola már megérintette a túlpártot, mint gyöngéd csipke a víz korallós nyakán. Sejjlik a Badacsonyi gyönyörű köteve is, de Révfülöp hepehupás szöllei tisztán ragyognak felénk. A vitorlások is, mint kései nyugdíjasok, bicegnek az olvadó kékségben. Minden kitűzve, az ősz nagy öle befogadja az embereket, hegyeket és a hajókat. Bársonyos a levegő, a víz ismét simogat, már bent vagyok, úszom az alacsony vízben, a csodás titkos vízben.

Szeptemberben fürdőruhában, mezítláb végig az utcán, senki nem jön szembe, magam vagyok a kutyámmal, beleölelek a vak utca csendjébe. Negyvennégy év óta az első ősz a Balaton mellett.

Otthon Anyám-főzte ebéd régi évek a kései nyárban. Bagó kint van a tábornokkal, aki nem közösködik, némileg idegesíti a gyerek mocorgása, aki folyvást játszani hívja, ő már túl van a játékaiban. Bagó nem érti, nem érzékeli a köztük levő korkülönbséget. Nem is látja, hogy a tábornok már bácsi, 60 év körül jár. Játékra nem hajlandó, Bagó a küszöbre fekszik, pihen egyet maszatos-moszatos, homokos-hásával. Várakozó álláspontra helyezkedik.

Vége az ebédnek, és megint megyünk. A lellei kis öbölhöz indulunk, a homokos parttal, felkeressük a régi szemesi partot. Azt a két négyzetmétert, ami megmaradt még. Avarban járunk, pattog az elszáradt nyárfalevél Bagó lába alatt. Ágak, kavicsok, gallyak. A nyárfa nyár végeztével elhullajtja leveleit. Elérkezünk az orosz gyerektáborhoz. Üres, a sátrak helye. Kikerült a vidámság a levelek alá. Egy évre megint csendes a tábor. Bagó egykedvűen baktat a nap-sütésben. Poroszkálok utána egy szál ingben is izzadva, pedig a nap már lefelé indul délutáni útján. A betonúton megyünk, Bagó a fűben folytatja útját; ideoda ugrál a szagok után... Egyszer csak ledobja magát arccal a homokra, nyávog, sípít, mint a Balaton partján. Fekve marad, felugrik, előrohan, bevár, megint lefekszik. Beszélek hozzá, azt hittem valami beléragadt, nyugtatom őt. Ő csak folytatja a játékot. Aztán látom: az öröm mozgatja, repes a szíve. Olyan mély érzelmei vannak, Tamás barátom állítja, hogy pulijuk, Bozont, érzelmi sokkban hunyt el 8 éves korában.

Szomorú ősz. Öreg gyermeknek születtem, én nem tudtam úgy örülni, mint a többiek. Most kezdek lassan fiatalodni, érzem az őszben a ficáncoló tavaszt, a napsugár utolsó fölényes magasságait, ahogy átugrálja az ősz buckáit. Mindenütt könnyörgő füstoszlopok kapaszkodnak az ég felé, a tűz, a víz könnyörgő a hosszú napsugárért. Égetik az avar, a víkendező tulajdonosok takarítják a kis kertet, kint felejtett nyugágyukból élvezik az ajándékba kapott nyári napot.

Megérkezünk. A fű zöld, a part a régi, csak a pecások és a csónak hiányzik. Előttünk Badacsonytól Tihanyig a panoráma, olajosan sima a víz és kék, kék, mint a hegyek, kék mint az ég. „Mint Anyám paplanja, az a kék folt...” Bagó szertartásosan eljátssza játékát a homokban. Lassan, fenségesen ereszkedik a vízbe, kiszalad, megrázza vizes gyapját, azután visszalejt a vízbe. Ledobom a zekémet, én is lemegyek. Hívós a víz, de miután megszokja a test, lágyan simogat, frissít, éleszt, mint az anyai szó. Ez a víz a boldogság tava! Isten tava. Sistereg körülöttem, foccsan, loccsan, a víz, bár gúnyos, lányos, ízes, mint a magyar szavak. A friss kenyér bele, a sör habja, a forrás cirógatása: minden együtt. Anyaöl. Halezüst. Rézpénzek hullása. Újjávarázsolta a víz, belebújok az ingembe, indulok vissza a biciklivel. Anyám gépén jöttem, hogy érszükséletes lábam bicegése helyett Bagó sebességet kapjon, kocogjon egy kicsit, hadd fogyjon. Mégis, gyalogultemben jöttem, ne kelljen nagyon megerőltetnie magát, rövid lábait.

Most visszafelé ballagunk, mára búcsúzzunk a víztől. Minden búcsú egy kis

halál, de holnap újra látjuk, és soha nem lehet megunni, a látvány lenyűgöző, felemelő.

Ballagunk, kicsit szomorkásan bandukolunk, tolom a gépet! Az egyik épülő ház előtt kis csoportosulás, dakli van a csoport szélén, hegyes orrát már emeli, lassan közeledik Bagó felé. Közéjük állok a kerékkel. Bagó és a fekete dakli között egy kerék. Bagó értetlenül áll gyermeteg humanizmusával. Segítségért kiáltok, hogy vigyék el a daklit. Ismerem alattomos természetét, kisebbségi érzéseit, mert alacsony. Minden kutyák között a legrövidebb lábú, legalacsonyabb. Ez ok a haragra: ok az alattomos támadásra. És íme, a gyanútlan Bagó mögé került, már nem tudom a kerékkel elérni, hátulról támadja meg, váratlanul, alattomosan.

Oh, hányszor tapasztaltam már ezt életemben, ahogy életem mögé kúsztak alattomos férgek és a hátamban felejtették fullánkjukat!

Most is teljes hangerőből kiáltottam, a mindenségit, vigyék innen. És már rugdostam, ahol értem. Bagó visít, panaszkodik, nyúszít. Végre egy férfi felveszi a fasiszta támadót a földről és elviszi. Ahogy elhaladunk a ház előtt, mindenütt emberek, kandi érdeklődéssel, hátha embert ölnek, vagy tolvajt kaptak rajta. Istenem, az emberek mindenre kíváncsiak. Megelégedett korú életükből, a kis ablakon kíváncsian kandikálnak kifelé, ítélkeznek, fölényesen, határozottan gyilkost kiáltanak az ártatlanra és gyermekeket akasztanak kávéjukat kavargatva.

Íme, szembejön egy eltorzult arcú, gonosz nő, aki még torz arca mögött is rossz arcú. A tulajdonos. Gyűlölettől villog a szeme: „mi az, hogy dög”. Elfutadt hangon szabadkozom, hogy dögöt nem mondtam, de a harapós kutyát el kell zárni. Ez erkölcsi szabály. — Vezessem pórázon a kutyámat. Gyomromban dobog a szívem, erősen lüktetnek az ereim, ahogy tehetetlen dühöm feltornázza magát. És ilyenkor nem történik semmi. Hogy szakadna rájuk az ég. Pátyolgatják a kis besűgöt, láthatóan a lakók felsőbbrendű kollektívája a lihegő nőnek és az alacsonynak ad igazat. Vörös fejjel tolom az átkokat magam előtt, a kis sebesült mellettem vinnyog. Ahogy vonszolódunk a káprázatos őszben, ötven méterről nekünk rugaszkodik gacsos lábain a fekete szörnyeteg, megint Bagót akarja hegyes orrával megtorpedózni, s a kerékkel finoman becsúsztatom az árokba, nem minden erőszak híján. A gonosz nő rákvörösen szalad utána, felkapja és egy sátáni mondatot suttog az alacsony ölebe: „Szégyelld magad!” „Gyerekkoromban kaptam egy tacsót, a kutyák valóságos torzképét, Kroki — így neveztem el, mivel az üzletben kapható összes élőlény közül leginkább még ahhoz a krokodilhoz hasonlított, amelyet előzőleg kaptam ajándékba, az amelyet megfelelő fűtőberendezés hiányában nem tarthattam meg” (K. Lorenz).

Vissza sem nézünk; gyenge elégtétel, hogy a sátáni férget szégyenkezésre biztatják.

Marad az alkonyok induló nap sárga, szomorú mosolygása. Vörösen ég hátunk a szégyentől és a megaláztatástól.

Eszembe jut egy régi pécsi emlék a Nemzeti Szállóból. Két kései cigány záróra előtt, hónuk alatt hegedűtökkel betértek az étterembe, már belépéskor civakodtak. Az ajtóban irtózatot sulykoltak egymásra, az anyjukba is elküldték már egymást és kifogytak dühük lompos kígyóiból. Tehetetlenül és döntetlenül álltak egymásnak feszülve, mikor ez a mondat hangzott el: „Hát tudod mi vagy te? Álacsony...” Ez az alacsony megbabonázva és legyőzve kullogott el.

Mindig óvakodom azoktól, akiknek daklijuk van. Bár megfigyelésem szerint humán daklik is vannak. Nyilván gazdája válogatja.

Hazaporoszkálunk, a szégyen kiütéseit hordozzuk magunkon... Halkan nyitjuk a léckerítéses ajtót és Anyánk kertjében hosszút, nagyot sóhajtunk Bagóval. Szegény, agg tábornok érzi percnyi szomorúságunkat és hozzám nyomja orrát. Bagó fáradtan legyint, és megissza a tábornok vizét. Alacsonyan szántó napsugár simogat. Négy óra felé jár. Lassan felszív mindannyiunkat a béke.

Letérdelek Bagó mellé a fűbe, vigasztalom, abajgatom. Kuki, a tábornok is odajön, orrát szorítja hozzám. Bagó morog. Féltekeny. Aztán mégis mind a ketten ott lógnak a nyakamban. Íme embertársaim, kollégáim. A szeretet. A szeretet, amit adtam, nem kaptam vissza tőletek. A szeretet, amit megosztok esténként, amiért városról városra üldöztök! Íme, most a kutyáktól visszakapom. Csoda-e, ha őket választom?

(Folytatjuk)